

DECIZIE

02 martie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței

Judecători:

Tatiana Vieru

Tamara Chișca-Doneva

Sveatoslav Moldovan

Iurie Bejenaru

Oleg Sternioală

examinând recursul declarat de Gospodăria Țărănească ”Stînca Serghei Vasile” împotriva deciziei din 13 octombrie 2015 a Curții de Apel Bălți,
adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Gospodăria Țărănească ”Stînca Serghei Vasile” împotriva Inspectoratului Fiscal de Stat Briceni cu privire la contestarea actelor administrative,

c o n s t a t ă:

La data de 09 martie 2015, GȚ „Stînca Serghei Vasile” s-a adresat cu acțiunea în instanța de judecată împotriva Inspectoratului Fiscal de Stat Briceni solicitând anularea deciziei nr. 71 din 17 februarie 2015 a Inspectoratului Fiscal de Stat Briceni, anularea deciziei nr. 26 din 17 ianuarie 2015 a Inspectoratului Fiscal de Stat Briceni, anularea Actului nr.1-659860 din 18.12.2014 a Inspectoratului Fiscal de Stat mun. Chișinău.

În motivarea acțiunii s-a invocat că la data de 17 ianuarie 2015, Inspectoratul Fiscal de Stat Briceni a adoptat decizia nr. 26 prin care s-a aplicat GȚ „Stînca Serghei Vasile” o amendă în mărime de 10000 lei pentru împiedicarea controlului prin neprezentarea documentelor de evidență necesare controlului, conform prevederilor art. 253 alin. (1) Cod Fiscal și o amendă în mărime de 7000 lei pentru efectuarea încasărilor bănești în numerar în lipsa mașinii de casă și de control, în cazul în care actele normative în vigoare prevăd folosirea ei, conform prevederilor art. 254 alin. (1) Cod Fiscal.

Menționează că, la data de 27 ianuarie 2015 a contestat decizia nr. 26 din 17 ianuarie 2015 a Inspectoratului Fiscal de Stat Briceni, ca fiind lipsită de temei, adoptată cu încălcarea normelor legale. În consecință, la data de 17 februarie 2015, Inspectoratul Fiscal de Stat Briceni a adoptat decizia nr.71, prin care s-a respins contestația și s-a menținut decizia contestată.

Consideră că decizia adoptată este lipsită de temei de drept și urmează a fi anulată, deoarece la emiterea deciziei menționate nu a fost citat în modul prevăzut de lege, or, la materialele cauzei lipsește dovada citării, ceea ce i-ar garanta dreptul la un proces echitabil și accesul la o instanță de judecată imparțială, conform prevederilor CEDO.

Invocă că, în baza art. 216 alin. (2) Cod fiscal, controlul fiscal la fața locului poate fi efectuat numai în temeiul unei decizii scrise a conducerii organului care exercită controlul. Necesitatea efectuării verificării prin contrapunere la unele persoane cu care contribuabilul supus controlului are sau a avut raporturi economice și financiare, pentru a se constata autenticitatea acestora, se determină, de sine stătător, de către funcționarul fiscal sau altă persoană cu funcție de răspundere care efectuează controlul.

Afirmă că, la data de 18 decembrie 2014 inspectorii Direcției control fiscal nr. 3 a Inspectoratului Fiscal de Stat mun. Chișinău au efectuat un control fiscal la fața locului prin metoda verificării operative, la ghereta de fructe și legume, amplasată în str. Matei Basarab, nr. 8, mun. Chișinău. În rezultatul acestui control a fost întocmit Actul nr. 1-659860.

Opinează că, actul dat este întocmit cu încălcarea normelor legale de către persoane neautorizate, ceea ce ar duce la nulitatea acestuia, precum și la declararea nulă a tuturor actelor subsecvente.

Susține că, actul a fost întocmit și semnat de către inspectorii Direcției control fiscal nr. 3 a Inspectoratului Fiscal de Stat mun. Chișinău -Ciubari Eugeniu și Calistru Dragoș. La inițierea controlului inspectorii nu au prezentat decizia ce le atestă împuternicirile, iar în actul de control nu a fost introdus numărul și data emiterii unei astfel de decizii, ceea ce, în opinia sa, confirmă inexistența deciziei de rigoare.

Declară că, în decizia nr. 71 din 17 februarie 2015 acest argument al contestatorului nu a fost elucidat în nici un mod, or, acest fapt este unul principal, deoarece ar fi cert că inspectorii au acționat ilegal, iar acțiunile lor depășesc limitele legale. Respectiv actele emise de acești inspectori, cât și actele subsecvente sunt nule de drept.

Indică că, GȚ „Stînca Serghei Vasile” a fost înregistrată la data de 03 iunie 1999, conform Certificatului de înregistrare a gospodăriilor țărănești nr. 500657378 și deține în folosință temporară o gheretă amplasată în mun. Chișinău, str. Matei Basarab, nr. 8, conform contractului din 05 septembrie 2014. Pentru desfășurarea activității, Primăria mun. Chișinău a eliberat autorizația nr. 22345 din 27 mai 2010, valabilă pînă la data de 18 septembrie 2017.

Notează că, Sergiu Stînca dispune de lot de pămînt, conform adeverinței, eliberată de Primăria Corjeuți, iar în anul 2013-2014 a cultivat fructe și legume.

Precizează că, GȚ „Stînca Serghei Vasile”, prin decizia nr. 26 din 17 ianuarie 2015, i se impută încălcarea prevederilor art. 253 alin. (1) și 254 alin. (1) Cod fiscal, încălcări ce nu-și regăsesc confirmarea faptică.

Consemnează că, prin decizia contestată i s-a aplicat amendă pentru faptul că a împiedicat controlul prin neprezentarea documentelor de proveniență a mărfii, ceea ce nu corespunde adevărului, deoarece, în opinia sa, se prezumă că gospodăria țărănească este fondată pentru cultivarea de fructe și legume, precum și pentru prestarea de servicii agricole. În consecință, consideră că este cert faptul că sunt cultivate anume în cadrul gospodăriei, or, marfa depistată face parte din categoria legumelor.

Reamarcă că, este ilegală și inexistentă pretinsa încălcare a prevederilor art. 254 alin. (1) Cod fiscal, deoarece a fost aplicată și interpretată eronat norma de drept referitor la faptul că nu ar fi plătitor TVA, precum și în baza Autorizației de amplasare și funcționare, cade sub incidența pct.1 al Listei genurilor de activitate al căror specific permite efectuarea încasărilor bănești în numerar fără aplicarea mașinelor de casă și control.

Relevă că, GȚ „Stînca Serghei Vasile” nu este obligată de a deține MCC și nu poate fi sancționată în temeiul art. 254 alin. (1) Cod fiscal, deoarece activitatea nu este în afara cadrului legal.

În cadrul ședinței de judecată din 08 iunie 2015, reprezentantul GȚ „Stînca Serghei Vasile” a solicitat suplimentar anularea deciziei nr. 61 din 08 aprilie 2015 a Inspectoratului Fiscal Principal de Stat.

Prin hotărîrea din 03 iulie 2015 a judecătoriei Briceni s-a admis cererea GȚ „Stînca Serghei Vasile” și s-a anulat decizia nr. 26 din 17 ianuarie 2015 prin care G.Ț. „Stînca Serghei Vasile” a fost amendată cu suma de 10000 lei conform art. 253 alin. (1) Cod fiscal și 7000 lei conform art. 254 alin. (1) Cod fiscal; s-a anulat decizia nr. 71 din 17 februarie 2015 privind respingerea contestației GȚ „Stînca Serghei Vasile” depusă împotriva deciziei nr. 26 din 17 ianuarie 2015 a Inspectoratului Fiscal de Stat Briceni; s-a anulat decizia nr. 61 din 08 aprilie 2015 a Inspectoratului Fiscal Principal de Stat de pe lângă Ministerul Finanțelor al R. Moldova adoptată pe marginea contestației din 09 martie 2015 depuse de GȚ „Stînca Serghei Vasile”.

Prin decizia din 13 octombrie 2015 a Curții de Apel Bălți s-a admis apelul depus de Inspectoratul Fiscal de Stat rl Briceni și s-a casat integral hotărîrea din 03 iulie 2015 a judecătoriei Briceni și s-a pronunțat o nouă hotărîre de respingere a acțiunii depuse de GȚ „Stînca Serghei Vasile” împotriva Inspectoratului Fiscal de Stat rl Briceni cu privire la anulare deciziei nr 26 din 17 ianuarie 2015 a Inspectoratului Fiscal de Stat rl Briceni; s-a încetat procesul civil la acțiunea depusă de GȚ „Stînca Serghei Vasile” împotriva Inspectoratului Fiscal de Stat rl Briceni cu privire la anulare deciziei nr 71 din 17 februarie 2015 a Inspectoratului Fiscal de Stat rl Briceni și a Actului de control nr. 1-659860 din 18 decembrie 2014.

La data de 29 decembrie 2015, GȚ „Stînca Serghei Vasile” a declarat recurs împotriva deciziei din 13 octombrie 2015 a Curții de Apel Bălți, solicitînd casarea acesteia cu menținerea hotărîrii primei instanțe.

În motivarea recursului s-a invocat că analiza minuțioasă a deciziei Curții de Apel Bălți denotă caracterul ilegal și nefondat al acesteia și urmează a fi anulată integral cu pronunțarea unei noi hotărîri de menținere a hotărîrii primei instanțe.

Consideră că, motivarea este unilaterală și bazată doar de pe poziția apelantului, contrar principiului contradictorialității și egalității părților în drepturile procedurale.

Menționează că, nefiind plătitoare TVA, precum și în prezența Autorizației de amplasare și funcționare, GȚ „Stînca Serghei Vasile” nu este obligată de a deține MCC.

Conform pct.1 al Listei genurilor de activitate al căror specific permite efectuarea încasărilor bănești în numerar fără aplicarea mașinilor de casă și control al Regulamentului cu privire la aplicarea mașinilor de casă și control pentru efectuarea decontărilor în numerar, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 474 din 28 aprilie 1998, se permite, fără aplicarea MCC, comercializarea către populație a produselor agricole crescute de agenții economici, care nu sînt plătitori ai taxei pe valoarea adăugată, pe terenurile proprii sau arendate în piețe, iarmaroace și alte locuri autorizate de organele administrației publice locale.

Opinează că, GȚ „Stînca Serghei Vasile” nu poate fi sancționată în temeiul art. 254 alin. (1) Cod fiscal, deoarece activitatea sa este în limitele legale.

Afirmă că, instanța de apel examinînd pricina în baza Legii contenciosului administrativ, nr. 793 din 10 februarie 2000, totodată, a ignorat prevederile art. 24 alin.

(3) al Legii precitate și a invocat prevederile art. 118 alin. (1), (3) Cod de procedură civilă, adică impune sarcina probării pe seama reclamantului/recurentului.

Relevă că, instanța de apel în decizia sa face referire la art. art. 121, 122 Cod de procedură civilă, totodată indică că controlul a fost efectuat în baza deciziei privind controlul fiscal nr. 11521 din 18 decembrie 2014, fără a face o claritate asupra circumstanțelor indicate de reclamant, atât la faza contestării actului, cât și la examinarea cauzei în fond. Or, în momentul controlului nu a fost prezentată decizia menționată, iar în decizia nr. 26 din 17 ianuarie 2015 nu a fost explicată lipsa acesteia.

Specifică că, pe exemplarul actului de control nr. 1-659860 din 18 decembrie 2014, recepționat de vânzător nu a fost indicat numărul și data deciziei, iar exemplarul actului cu menționarea deciziei a fost prezentat de pîrît/intimat doar în instanța de apel, fapt ce în opinia sa, pune la îndoială existența deciziei nr. 11521 la data efectuării controlului.

Conform art.434 Cod de procedură civilă, recursul împotriva deciziei se depune în termen de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale.

Decizia Curtii de Apel Băli a fost adoptată la 13 octombrie 2015, iar recursul a fost declarat de GȚ „Stînca Serghei Vasile” la data de 29 decembrie 2015.

Materialele pricinii atestă expedierea deciziei părților la data de 10 noiembrie 2015 (f.d.122), iar recurentul a recepționat decizia la data de 12 noiembrie 2015.

Astfel, instanța de recurs consideră că recursul declarat de GȚ „Stînca Serghei Vasile” la data de 29 decembrie 2015, este în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 17 februarie 2016 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecînd recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărîrii atacate, fără a administra noi dovezi.

Prin prisma art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Examinînd argumentele invocate în recurs în raport cu materialele cauzei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de Gospodăria Țărănească ”Stînca Serghei Vasile” și va casa decizia instanței de apel cu remiterea pricinii la rejudecare, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Conform art. 1 alin. (2) al Legii contenciosului administrativ, nr. 793 din 10 februarie 2000, orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său recunoscut de lege, de către o autoritate publică printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ

pentru a obține anularea actului, recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei ce i-a fost pricinuită.

Rezultând din prevederile legale enunțate supra, precum și din dispozițiile art. 2 și art.3 ale Legii contenciosului administrativ, nr. 793 din 10 februarie 2000, obiect al acțiunii în contenciosul administrativ îl constituie actul administrativ cu caracter normativ sau individual; contractul administrativ; nesoluționarea în termenul legal al unei cereri referitoare la un drept recunoscut de lege.

Noțiunea de „act administrativ” este reglementată atât în art. 2 al Legii contenciosului administrativ, cât și în Rezoluția (77) 31 cu privire la protecția individului față de actele autorităților administrative, adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 28 septembrie 1997. Conform acestor reglementări, actul administrativ este o manifestare juridică unilaterală de voință, cu caracter normativ sau individual, din partea unei autorități publice în vederea organizării executării sau executării în concret a legii. Actul administrativ desemnează orice măsuri individuale sau decizii luate în cadrul exercitării autorității publice, susceptibile a afecta direct drepturile, libertățile sau interesele persoanelor fizice sau juridice și care nu este un act îndeplinit în cadrul exercitării unei funcții judiciare.

Conform art. 14 al Legii contenciosului administrativ, nr. 793 din 10 februarie 2000, persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ va solicita, printr-o cerere prealabilă, autorității publice emitente, în termen de 30 de zile de la data comunicării actului, revocarea, în tot sau în parte, a acestuia, în cazul în care legea nu dispune altfel. În cazul în care organul emitent are un organ ierarhic superior, cererea prealabilă poate fi adresată, la alegerea petiționarului, fie organului emitent, fie organului ierarhic superior dacă legislația nu prevede altfel. Termenul de 30 de zile specificat la alin.(1) nu se extinde asupra actului administrativ cu caracter normativ.

Conform art. 15 al Legii contenciosului administrativ, nr. 793 din 10 februarie 2000, cererea prealabilă se examinează de către organul emitent sau ierarhic superior în termen de 30 de zile de la data înregistrării ei, decizia urmînd a fi comunicată de îndată petiționarului dacă legislația nu prevede altfel.

Conform art. 16 alin. (1) al Legii contenciosului administrativ, nr. 793 din 10 februarie 2000, persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ și nu este mulțumită de răspunsul primit la cererea prealabilă sau nu a primit nici un răspuns în termenul prevăzut de lege, este în drept să sesizeze instanța de contencios administrativ competentă pentru anularea, în tot sau în parte, a actului respectiv și repararea pagubei cauzate.

Conform art. 24 alin.(3) al Legii contenciosului administrativ, nr. 793 din 10 februarie 2000, la examinarea în instanța de contencios administrativ a cererii în anulare, sarcina probațiunii este pusă pe seama pîrîtului, iar în materie de despăgubire, sarcina probațiunii revine ambelor părți.

În conformitate cu art. 130 alin. (1)-(3) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar

toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea pricinii.

Conform Certificatului de înregistrare a gospodăriei țărănești (de fermier) nr.500657378 din 03 iunie 1999, rezultă că Gospodăria Țărănească „Stînca Serghei Vasile” a fost înregistrată cu sediul sat. Corjeuți, județul Edineț (f.d.30).

Autorizația de funcționare a unităților de comerț și alimentație publică, nr. 22345 din 27 mai 2010, atestă dreptul GȚ „Stînca Serghei Vasile” de a desfășura pe adresa str. Matei Basarab, nr. 8, mun.Chișinău, comerțul cu amănuntul ce ține de comercializarea următoarelor grupuri de mărfuri: legume, fructe, citrice, produse de băcănie, băuturi răcoritoare în ambalaj original (f.d.31).

Tot aici, este de menționat că GȚ „Stînca Serghei Vasile” i-a fost eliberată Autorizația sanitară de funcționare, sub nr. 9910, valabilă pentru perioada 30 septembrie 2014-18 septembrie 2017, pentru ghereta de produse alimentare, amplasată pe str. Matei Basarab, nr. 8, mun.Chișinău, pentru comercializarea legumelor, fructelor, citricelor, produselor de băcănie, băuturile răcoritoare în ambalaj original din unități frigoreifice (f.d.32).

Materialele pricinii relevă că în rezultatul controlului, efectuat de inspectorii Direcției control fiscal nr. 3 a Inspectoratului Fiscal de Stat mun. Chișinău, la ghereta GȚ „Stînca Serghei Vasile”, amplasată în mun. Chișinău, str. Matei Basarab, 8, a fost întocmit actul nr. 1-659860 din 18 decembrie 2014, conform căruia se menționează că la momentul controlului GȚ „Stînca Serghei Vasile” nu dispunea de documente de proveniență a mărfurilor supuse pentru comercializare și anume: ardei (chiperi) California, tulpina de țelină (prod. Spania), roșii, castraveți, ardei (chiperi) chili (f.d. 40).

Colegiul reține că actul a fost întocmit în lipsa lui Stînca Serghei Vasile, fiind prezentă Stînca Lilia, care aplicînd semnătura, a specificat că nu este de accord (f.d.5 verso).

Prin decizia nr. 26 din 17 ianuarie 2015 a Inspectoratului Fiscal de Stat rl Briceni, GȚ „Stînca Serghei Vasile” a fost sancționată în baza art. 253 alin.(1) Cod fiscal, cu o amendă în mărime de 10000 lei, pentru împiedicarea controlului prin neprezentarea documentelor de evidență necesare controlului și în baza art. 254 alin.(1) Cod fiscal, cu o amendă în mărime de 7000 lei, pentru efectuarea încasărilor bănești în numerar în lipsa mașinii de casă și de control, în cazul în care actele normative în vigoare prevăd folosirea ei (f.d.6).

Astfel, în temeiul art.art. 267, 268, 269 Cod fiscal, GȚ „Stînca Serghei Vasile” a contestat decizia nr. 26 din 17 ianuarie 2015 a Inspectoratului Fiscal de Stat rl Briceni, prin care a fost sancționată GȚ „Stînca Serghei Vasile” în baza art. 253 alin.(1) Cod fiscal și art. 254 alin.(1) Cod fiscal, invocînd dezacordul cu aceasta, rezultînd din faptul că actul a fost întocmit cu încălcarea normelor legale. Totodată, a specificat că inspectorii nu au prezentat decizia și împuternicirile acestora de a efectua controlul, iar în actul întocmit nu a fost indicat numărul deciziei și data emiterii acesteia.

Prin decizia nr. 71 din 17 februarie 2015 a Inspectoratului Fiscal de Stat rl Briceni, s-a respins contestația fiind neîntemeiată, în lipsa temeiului legal și se menține decizia nr. 26 din 17 ianuarie 2015 a Inspectoratului Fiscal de Stat rl Briceni (f.d.7-8).

Prin decizia nr. 61 din 08 aprilie 2015 a Inspectoratului Fiscal Principal de Stat de pe lângă Ministerul Finanțelor al RM s-a considerat neîntemeiată contestația fără număr din 09 martie 2015 a GȚ “Stînca Serghei Vasile” (f.d.44-46).

La data de 09 martie 2015, GȚ „Stînca Serghei Vasile”, beneficiind de drepturile acordate de normele de drept enunțate supra, a contestat în instanța de judecată în ordinea contenciosului administrativ deciziile adoptate de Inspectoratul Fiscal de Stat rl Briceni (f.d.1-4).

Colegiul consideră corectă concluzia primei instanțe referitor la ilegalitatea deciziilor adoptate de către Inspectoratul Fiscal de Stat rl Briceni privind sancționarea GȚ „Stînca Serghei Vasile” și respingerea contestației de sancționare a GȚ „Stînca Serghei Vasile”.

Conform art. 216 alin. (1), (2) Cod fiscal, controlul fiscal la fața locului are drept scop verificarea respectării legislației fiscale de contribuabil sau de o altă persoană supusă controlului, care se efectuează la locurile aflării acestora de către funcționarii fiscali sau de persoane cu funcție de răspundere ale altor organe cu atribuții de administrare fiscală. În cazul în care contribuabilul sau o altă persoană supusă controlului nu dispune de sediu sau de oficiu ori sediul lui se află la domiciliu, în alte cazuri cînd nu există condiții adecvate de lucru, controlul fiscal menționat se efectuează la oficiul organului care exercită controlul fiscal, cu respectarea tuturor prevederilor art.145 alin.(2)-(6), inclusiv cu întocmirea obligatorie a unui act de ridicare de la contribuabil a documentelor necesare. **Controlul fiscal la fața locului poate fi efectuat numai în temeiul unei decizii scrise a conducerii organului care exercită controlul.** Necesitatea efectuării verificării prin contrapunere la unele persoane cu care contribuabilul supus controlului are sau a avut raporturi economice și financiare, pentru a se constata autenticitatea acestora, se determină, de sine stătător, de către funcționarul fiscal sau altă persoană cu funcție de răspundere care efectuează controlul.

Conform art. 216 alin. (5)-(8) Cod fiscal, la finalizarea controlului fiscal la fața locului, se întocmește un act de control fiscal. La posturile fiscale, actul de control fiscal se va întocmi numai în caz de depistare a încălcării legislației fiscale. În cazul depistării vreunei încălcări fiscale, organul care exercită controlul ia decizia corespunzătoare. Prin derogare de la prevederile prezentului alineat, dacă încălcarea fiscală se depistează de către serviciul de colectare a impozitelor și taxelor locale, decizia respectivă se emite de organul fiscal, cu respectarea prevederilor de la art.159 alin. (2). Actul de control fiscal este un document întocmit de funcționarul fiscal sau altă persoană cu funcție de răspundere a organului care exercită controlul, în care se consemnează rezultatele controlului fiscal. În act se va descrie obiectiv, clar și exact încălcarea legislației fiscale și/sau a modului de evidență a obiectelor impunerii, cu referire la documentele de evidență respective și la alte materiale, indicîndu-se actele normative încălcate. În act va fi reflectată fiecare perioadă fiscală în parte, specificîndu-se încălcările fiscale depistate în ea. Controlul fiscal la fața locului, cu excepția controlului fiscal prin metoda verificării operative, asupra filialelor, sucursalelor și/sau reprezentanțelor contribuabilului, inițiat de organul fiscal, se organizează și se efectuează de către inspectoratul fiscal de stat în a cărui rază de deservire se află contribuabilul care le-a instituit, cu participarea inspectoratului fiscal de stat în a cărui rază de deservire se află filiala, sucursala și/sau reprezentanța. Contribuabilul, inclusiv prin intermediul conducătorului sau altui reprezentant al său, este obligat, după caz, să asigure condiții adecvate pentru efectuarea controlului, să participe la efectuarea lui și să semneze actul de control fiscal, chiar și în cazul dezacordului. În caz de dezacord, el este obligat să prezinte în scris, în termen de

pînă la 15 zile calendaristice, argumentarea dezacordului, anexînd documentele de rigoare.

Colegiul remarcă că Actul nr. 1-659860 din 18 decembrie 2014, ce a servit ca temei de adoptare a deciziei nr. 26 din 17 ianuarie 2015 privind sancționarea GT „Stînca Serghei Vasile” în baza art. 253 alin. (1) Cod fiscal și art. 254 alin.(1) Cod fiscal, întocmit de către inspectorii Direcției control fiscal nr. 3 a Inspectoratului Fiscal de Stat mun. Chișinău - Ciubari Eugeniu și Calistru Dragoș, atestă că controlul fiscal efectuat la ghereta GT „Stînca Serghei Vasile”, amplasată în mun. Chișinău, str. Matei Basarab, 8, a fost efectuat prin metoda de verificare operativă.

În contextul normelor precitate, Colegiul notează că în actul nr. 1-659860 din 18 decembrie 2014 lipsește atît numărul deciziei ce a stat la baza efectuării controlului, cît și data emiterii acesteia (f.d.40).

La caz, Colegiul apreciază ca fiind relevantă constatarea primei instanțe referitor la lipsa deciziei privind inițierea controlului la data efectuării controlului la data de 18 decembrie 2014, în condițiile cînd o astfel de decizie nu a fost prezentată nici în cadrul efectuării controlului, ceea ce denotă și declarațiile martorului Lilia Stînca, audiată în cadrul ședinței de judecată a primei instanțe.

Mai mult, Colegiul reține că o astfel de decizie nu a fost prezentată în cadrul examinării pricinii în primă instanță, ceea ce suplimentar atestă lipsa acesteia la momentul efectuării controlului, contrar prevederilor art. 216 Cod fiscal.

Cu referire la concluzia instanței de apel precum că la inițierea controlului inspectorii Inspectoratului Fiscal de Stat ar fi prezentat decizia ce le atestă împuternicirile, conform deciziei privind controlul fiscal nr. 11521 din 18 decembrie 2014, Colegiul menționează că o atare decizie a fost prezentată în instanța de apel, iar însăși lipsa acesteia la examinarea pricinii în primă instanță nu a fost justificată.

Tot aici, este de menționat că în conformitate cu art. 372 alin. (1) și alin.(1¹) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces au dreptul să prezinte noi probe dacă au fost în imposibilitatea să o facă la examinarea pricinii în primă instanță. Instanța de apel nu are dreptul să administreze probele care au putut fi prezentate de participanții la proces în primă instanță, cu excepția situației stabilite la alin.(1).

În speță, decizia privind controlul fiscal urma a fi prezentată la efectuarea controlului sau cel puțin la examinarea pricinii în primă instanță, ceea ce la caz nu s-a făcut, în condițiile cînd este o probă ce putea a fi prezentată în prima instanță.

Astfel, instanța de apel urma a supune aprecierii proba dată prin prisma art. 122 alin.(4) Cod de procedură civilă -se consideră inadmisibile probele ce nu au fost prezentate de participanții la proces pînă la data stabilită de judecător, cu excepția cazurilor prevăzute la art.204 și art.372 alin.(1).

Referitor la argumentele instanței de apel precum că reclamantul nu a înaintat o cerință privind anularea deciziei nr. 61 din 08 aprilie 2015 a Inspectoratului Fiscal Principal de Stat de pe lîngă Ministerul Finanțelor al RM, instanța de recurs îl consideră neîntemeiat deoarece conform procesului-verbal al ședinței de judecată (f.d.51), reclamantul a avut și o astfel de cerință solicitînd anularea deciziei menționate.

În conformitate cu art. 118 alin. (3) Cod de procedură civilă, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii sunt determinate definitiv de instanța judecătorească, pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

În conformitate cu art. 239 Cod de procedură civilă, hotărîrea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărîrea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședința de judecată.

În conformitate cu dispozițiile art. 240 alin. (3) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească adoptă hotărîrea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

Or, în conformitate cu art. 373 alin. (1)-(4) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanța de apel se pronunță în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanță. Instanța de apel nu este legată de motivele apelului privind legalitatea hotărîrii primei instanțe, ci este obligată să verifice legalitatea hotărîrii în întregul ei.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia instanței de apel din 13 octombrie 2015 a fost emisă cu încălcarea normelor de drept procedural care au dus la soluționarea eronată a pricinii.

Respectiv, instanța de fond nu a depășit limitele acțiunii, rezultînd din faptul că o cerință privind anularea deciziei nr. 61 din 08 aprilie 2015 a Inspectoratului Fiscal Principal de Stat de pe lîngă Ministerul Finanțelor al RM, a fost înaintată în cadrul ședinței de judecată, iar instanța de apel verificînd legalitatea hotărîrii greșit a indicat despre faptul netemeinicii hotărîre în această parte.

Judecînd apelul, Curtea de Apel Bălți, din cele menționate supra, urma să se pronunțe și asupra acestui capăt de cerere invocat de către reclamant, acțiune ce a fost omisă de a fi întreprinsă de către instanța de apel.

În astfel de circumstanțe, Colegiul consideră că instanța de apel nu a examinat integral fondul cauzei nedeterminînd corect volumul pretențiilor reclamantului.

Mai mult, Colegiul menționează că obligația instanței de apel este de a verifica legalitatea hotărîrii în întregul ei, independent de motivele apelului privind legalitatea hotărîrii primei instanțe, în conformitate cu art. 373 alin. (4) Cod de procedură civilă.

Totodată, Colegiul reiterează că norma procedurală enunțată supra obligă instanța de apel de a verifica legalitatea soluției adoptate de prima instanță în raport cu pretențiile înaintate, circumstanțele de fapt și de drept invocate.

Colegiul consideră incorectă concluzia instanței de apel în partea încetării procesului civil la cererea depusă de G.Ț. ”Stînca Serghei Vasile” împotriva Inspectoratului Fiscal de Stat Briceni cu privire la contestarea actului de control nr. 1-659860 din 18 decembrie 2014 și decizia nr. 71 din 17 februarie 2015 a Inspectoratului Fiscal de Stat rl Briceni, în următoarele circumstanțe.

În acest context, Colegiul decelează că actul de control nr. 1-659860 din 18 decembrie 2014 al Inspectoratului Fiscal de Stat rl Briceni este un act preparatoriu și poate fi contestat doar împreună cu decizia de sancționare.

Colegiul reține că actele pregătitoare, care au stat la baza emiterii actului administrativ contestat nu pot constitui de sine stătător obiect al acțiunii în contenciosul administrativ, deoarece nu produc efecte juridice prin ele însele.

Asupra unui act preparator care stă la baza unui act administrativ instanța se poate pronunța numai în situația în care se atacă acesta din urmă. Instanța de contencios administrativ în temeiul art.25 alin. (2) al Legii contenciosului administrativ, verificând legalitatea actului, este în drept din oficiu sau la cerere, să se pronunțe și asupra legalității actului preparatoriu.

La caz, instanța de recurs relevă că GȚ ”Stînca Serghei Vasile” a contestat decizia de sancționare, prin urmare, nu este lipsită de dreptul de a contesta concomitent și actul de control.

Astfel, este eronată constatarea instanței de apel precum că actul de control nu poate constitui obiect al contenciosului administrativ, în condițiile când acesta este contestat odată cu decizia de sancționare nr.26 din 17 ianuarie 2015.

Cu referire la decizia nr. 71 din 17 februarie 2015 a Inspectoratului Fiscal de Stat rî Briceni, Colegiul menționează că aceasta fiind un act subsecvent deciziei de sancționare, nu poate fi obiect al examinării în ordinea contenciosului administrativ.

Instanța de recurs remarcă că dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, prezumă dreptul la o hotărîre motivată. Motivarea este o parte a hotărîrii în care instanța judecătorească în mod obligatoriu își expune concluziile formulate în privința cauzei deferite spre soluționare.

Conform unei jurisprudențe constante degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărîri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărîri asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și, argumentelor invocate de către părți întru admiterea sau respingerea acestora (cauza Garcia Ruiz vs. Spania, hotărîrea din 21 ianuarie 1999).

Se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, ceea ce în speță lipsește.

Or, principiul procesului echitabil reclamă că hotărîrea să fie motivată, justițiabilul avînd posibilitatea să cunoască motivele care l-au făcut pe judecător să adopte una sau altă soluție și să le conteste dacă sistemul prevedea o cale de atac împotriva acestei hotărîri, lipsa motivării unei decizii judiciare, pune în pericol dreptul la un proces echitabil (cauza Kaufman vs. Belgia, 1986).

Astfel, instanțele judecătorești sunt obligate să-și motiveze soluțiile și concluziile, să furnizeze toate răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărîre.

În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6§1 din CEDO (cauza Hiro Balani vs. Spania, 1994).

Din considerentele menționate și avînd în vedere faptul că s-a constatat o eroare judiciară, care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de

a casa integral decizia instanței de apel și de a restitui prezenta pricină civilă la rejudecare în Curtea de Apel Bălți, în alt complet de judecători.

Colegiul relevă că la rejudecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele enunțate supra, rezultând atât din pretențiile înaintate de reclamant, înscrisurile prezentate cu calitate de probe în susținerea poziției, apreciindu-le în conformitate cu art. art.120-122, 130 Cod de procedură civilă, în raport cu pretențiile înaintate, circumstanțele stabilite și normele de drept material aplicabile raportului litigios.

În baza celor expuse, în conformitate art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Gospodăria Țărănească ”Stînca Serghei Vasile”.

Se casează decizia din 13 octombrie 2015 a Curții de Apel Bălți, adoptată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Gospodăria Țărănească ”Stînca Serghei Vasile” împotriva Inspectoratului Fiscal de Stat Briceni cu privire la contestarea actelor administrative, cu remiterea pricinii la rejudecare în Curtea de Apel Bălți, în alt complet de judecători.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței

Tatiana Vieru

Judecători

Tamara Chișca-Doneva

Sveatoslav Moldovan

Iurie Bejenaru

Oleg Sternioală